20.2.2024

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 8.2.2024, U 89/2023 vp

Kuuleminen U 89/2023 vp - Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi matkapaketista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun direktiivin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) muuttamiseksi matkustajien suojelun tehostamiseksi sekä direktiivin tiettyjen näkökohtien yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi

Talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä U 89/2023 vp koskien komission ehdotusta matkapakettidirektiivin muuttamiseksi. KKV kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

KKV pitää valtioneuvoston U-kirjelmässään ilmaisemaa kantaa komission ehdotukseen kannatettavana, mutta kiinnittää vielä huomiota seuraaviin seikkoihin:

KKV pitää tärkeänä, että niin kuluttajien kuin matkanjärjestäjien kannalta matkapaketin ja yhdistetyn matkajärjestelyn määritelmät olisivat mahdollisimman selkeitä. Mikäli kuluttajille ja matkanjärjestäjille on epäselvää, milloin myydyt matkapalvelut muodostavat matkapaketin tai yhdistetyn matkajärjestelyn, kuluttajien oikeuksiin pääseminen ei toteudu tavoitellulla tavalla. Kuluttajien oikeuksien toteutumisen kannalta keskeistä on etenkin se, että matkanjärjestäjät täyttävät asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti tiedonantovelvollisuutensa. Jos matkapaketin tai yhdistetyn matkajärjestelyn muodostuminen on ennakoimatonta määritelmien monimutkaisuuden ja vaikeaselkoisuuden vuoksi, riskinä on, ettei tiedonantovelvollisuuksia täytetä ja kuluttajat eivät tule tietoisiksi heille kuuluvista lakisääteisistä oikeuksistaan. Tulkinnanvaraiset ja epäselvät käsitteet tekevät myös direktiivin noudattamisen tehokkaasta valvonnasta viranomaisen näkökulmasta hankalaa.

Vaikka ehdotetulla ennakkomaksujen rajaamisella sinänsä pyritään hyvään tarkoitukseen vähentämällä tarpeettoman suurien ennakkomaksujen perimistä kuluttajilta, rajoituksen lisäarvo kuluttajien oikeuksien toteutumisen kannalta jää epäselväksi normin heikon velvoittavuuden takia. Joustavaksi ehdotettu säännös johtaa siihen, että suurin osa matkanjärjestäjistä voi periä jatkossakin rajoitusta suurempia ennakkomaksuja kuluttajilta, kun muut matkailun ekosysteemin osapuolet (esimerkiksi lentoyhtiöt ja hotellit) jatkavat käytännössä ennakkomaksujen perimistä matkanjärjestäjiltä. Huomionarvoista on, että käytännössä ennakkomaksujen rajoittaminen on mahdollista ainoastaan suurille toimijoille, jotka joissakin tapauksissa omistavat itse myös alihankintaketjunsa. Tämä voi lopulta vaikuttaa jopa kuluttajan valintamahdollisuuksia supistavasti. Ennakkomaksujen rajaamisen tarkoituksenmukaisuus ehdotuksessa ehdotetulla tavalla jää epäselväksi senkin valossa, että komission ehdotuksessa esitettään kuluttajien ennakkomaksujen suojan kannalta ehdottoman tärkeitä ja välttämättömiä parannuksia maksukyvyttömyyssuojan kattavuuteen korjaamalla koronapandemiassa havaitut sääntelyn puutteellisuudet.

Valtioneuvoston tavoin KKV kannattaa matkakuponkien sääntelyä ja niiden kuulumista maksukyvyttömyyssuojan piiriin. Matkanjärjestäjän tarjotessa kuluttajalle matkakuponkia

matkapaketin hinnan palauttamisen vaihtoehtona on ensiarvoisen tärkeää, että kuluttajan valinnanvapaus turvataan komission edotuksessa esitetyllä tavalla edellyttämällä kuluttajan hyväksyneen kupongin vastaanottamisen nimenomaisesti ja kirjallisesti annetulla suostumuksella. Jotta kuluttajat voivat tehdä perustellun päätöksen kupongin hyväksymisestä, matkanjärjestäjälle asetetut tiedonantovelvollisuudet matkakupongin ominaisuuksista, hyväksymisen vapaaehtoisuudesta ja kuluttajan kuponkiin liittyvistä oikeuksista ovat välttämättömiä.

Matkakuponkien sääntelyn tarpeellisuudesta huolimatta on huolehdittava myös sääntelyn selkeydestä ja toimivuudesta käytännössä esimerkiksi vakuuksien näkökulmasta. Esimerkiksi matkakuponkien kuuluminen maksukyvyttömyyssuojan piiriin parantaa kuluttajien asemaa normaalitilanteissa. KKV kuitenkin huomauttaa, että mahdollisessa kriisitilanteessa matkakuponkeihin voi liittyä haasteita lisävakuuden järjestämisessä nopeasti muuttuvassa markkinatilanteessa.

KKV kannattaa myös valtioneuvoston näkemystä siitä, että direktiivissä tulisi selkiyttää normaaleissa peruutustilanteessa matkustajalle palautettavasta matkapaketin hinnasta veloitetun peruutusmaksun määräytymisen perusteita. KKV:n havaintojen mukaan peruutusmaksut ovat voineet olla huomattavan suuria ja kuluttajille peruutusmaksujen määräytymisen perusteet eivät aina ole selkeitä ja läpinäkyviä. Direktiivissä olisi tärkeää tarkentaa, mitä esimerkiksi siinä viitatuilla matkanjärjestäjän odotetuilla kustannussäästöillä tarkoitetaan ja mitä niihin voi sisältyä, jotta matkanjärjestäjän veloittamaa maksua voidaan pitää asianmukaisena ja perusteltuna.

KKV pitää sinällään kannatettavana esityksessä mainittua erityistavoitetta, ennakkomaksujen nopeasta palauttamisesta matkustajille sekä peruutus- että kriisitilanteessa, mutta haluaa korostaa, että vaatimus kolmen kuukauden maksuajasta edellyttäisi lisäresursseja jo hiemankin suuremman maksukyvyttömyystilanteen tapauksessa.

Annina Huolman
ryhmäpäällikkö

Tom Vihonen
ryhmäpäällikkö

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ